Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016

34 475 XVIII Jaarverslag en slotwet Wonen en Rijksdienst 2015

Nr. 5 LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 7 juni 2016

De algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Algemene Rekenkamer over het rapport van 18 mei 2016 inzake Resultaten verantwoordingsonderzoek 2015 bij Wonen en Rijksdienst (XVIII) (Kamerstuk 34 475 XVIII, nr. 2).
De Algemene Rekenkamer heeft deze vragen beantwoord bij brief van 6 juni 2016. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Geurts

De griffier van de commissie,
Van der Leeden

kst-34475-XVIII-5
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

Vraag 1
Op basis van de grote verschillen tussen het nieuwe en oude systeem voor energielabels wordt geconstateerd dat ofwel één van de twee systemen onbetrouwbaar is, of dat beide dat zijn. Welk systeem lijkt u het meest betrouwbaar? Valt te concluderen dat het nieuwe systeem niet betrouwbaar is?

Wij hebben geen onderzoek gedaan waarin we de betrouwbaarheid van de twee systemen tegen elkaar afzetten. Het feit dat de twee meetsystemen behoorlijke verschillen in uitkomsten laten zien, doet ons concluderen dat één van beide of beide systemen niet erg betrouwbaar zijn. Wij zien in het nieuwe systeem diverse aanwijzingen die duiden op risico's met betrekking tot de betrouwbaarheid. Deze lichten we toe in ons rapport.

Vraag 2
Welke suggesties zou u doen om de onduidelijkheden in de governancestructuur rondom het toezicht op de woningcorporaties weg te nemen?

Het is aan de verantwoordelijke ministers en het parlement om duidelijkheid te scheppen in hoe de elementen sturing, beheersing, verantwoording en toezicht zijn geregeld rondom de uitvoering van toezicht op de woningcorporaties. Wat kan helpen is om de rollen van opdrachtgever, opdrachtnemer, eigenaar en toezichthouder te benoemen en de onderlinge relaties inzichtelijk te maken. Een volgende stap is om na te gaan welke taken en bevoegdheden bij die verantwoordelijkheden en relaties passen. Zo kan een eenvoudig, helder en sluitend governancesysteem tot stand worden gebracht. Een goede voorbereiding van de inrichting van een nieuwe organisatie kan problemen bij het realiseren van een efficiënte en kwalitatief goede uitvoering van publieke taken voorkomen.

Vraag 3
U geeft aan dat het voor de Tweede Kamer lastig is om inzicht te krijgen in de
resultaten van de Compacte Rijksdienst. Kunt u aangeven wat er volgens u nodig is om ervoor te zorgen dat de Tweede Kamer dit inzicht wél krijgt?

Voor een aantal projecten die onderdeel waren van de Compacte Rijksdienst moeten de komende jaren de beoogde besparingen nog worden gerealiseerd. Wij zijn van mening dat de Tweede Kamer een beter inzicht zou krijgen in de voortgang en realisatie van de Compacte Rijksdienst als de Minister voor WenR per project en op totaalniveau zou rapporteren over de werkelijk gerealiseerde besparingen en over de eventuele effecten van die besparingen op de taakuitvoering. Zie hiervoor ook onze opmerkingen in het verantwoordingsonderzoek van 2013 en 2014.

Vraag 4
Kunt u aangeven hoe u een duidelijke invulling van de opdrachtgeversrol voor kantoorhuisvesting ziet?

Het invullen van een duidelijke opdrachtgeversrol voor de kantoorhuisvesting is aan de Minister voor Wonen en Rijksdienst. De onduidelijkheid komt voort uit het niet op elkaar passen van de Regeling agentschappen en het Rijkshuisvestingsstelsel voor kantoren. Beide stelsels hanteren een andere invulling van het opdrachtgeverschap.

Vraag 5
Zou u meer specifiek aanbevelen bepaalde taken en bevoegdheden van bijvoorbeeld de Inspecteur-Generaal en de directeur van de Autoriteit woningcorporaties anders te verdelen?

Er is een keuze gemaakt om de Inspecteur-Generaal van de ILT te belasten met de uitoefening van de werkzaamheden van de autoriteit. We vinden het van belang dat er transparantie is over deze keuze en dat inzichtelijk wordt gemaakt welke consequenties hieraan verbonden zijn. Zo is het bij het mandateren van de taak van het toezicht op de woningcorporaties aan de Inspecteur-Generaal onder andere van belang te weten wat voor consequenties dit heeft voor de bevoegdheden en taken van de Inspecteur-Generaal en voor de ministers van IenM en voor WenR.

Vraag 6
Kunt u met cijfers staven dat departementen door centrale bekostiging geen directe prikkel ervaren om kosten te besparen?

We kunnen niet met cijfers onderbouwen dat departementen door centrale bekostiging geen directe prikkel ervaren om kosten te besparen. Bij centrale bekostiging liggen de budgetten voor het facilitair management niet meer bij de departementen, maar bij de centrale opdrachtgever (één departement). De departementen gaan nog wel over de vraag (afname van diensten), maar zien daar niet de budgettaire consequenties van terug. Daarom signaleren wij dat de directe prikkel om kosten te besparen bij centrale bekostiging ontbreekt.
De budgetten van de departementen voor de generieke dienstverlening door FM Haaglanden zijn met ingang van 1 januari 2016 overgeheveld naar BZK. Daardoor is nog onvoldoende cijfermateriaal beschikbaar om te kunnen beoordelen in hoeverre het ontbreken van een prijsprikkel bij de departementen leidt tot een overafname van diensten. Evenmin hebben we kunnen beoordelen in hoeverre de maatregelen van FM Haaglanden, om het risico van overafname te voorkomen, werken.

Vraag 7
Onderzoek laat zien dat er een risico is voor de ICT-applicaties en systemen, aangezien zij geïntegreerd moeten worden in die van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Kunt u aangeven welke risico's u precies ziet?

Het risico dat we zien zit niet zozeer in de integratie van de systemen op zichzelf, maar in de grootte en de complexiteit van de totale ICT-opgave van de Inspectie Leefomgeving en Transport. De systemen en de applicaties van de Autoriteit woningcorporaties komen daar nog bij. Het risico ontstaat dan dat ambities niet meer in balans zijn met de daarvoor beschikbare mensen, middelen en tijd.

Vraag 8
Er is een achterstand ontstaan in de huisvesting van vergunningshouders. De grootte van deze achterstand verschilt echter per onderzoek. Kunt u aangeven hoe groot deze volgens uw onderzoek is?

Wij hebben geen eigen kwantitatief onderzoek gedaan naar de achterstand in de huisvesting van vergunninghouders. Op basis van de cijfers van het CBS en informatie van WenR komen we tot het volgende beeld: maart 2016 verbleven circa 16.000 vergunninghouders nog in asielzoekerscentra (azc's) (op een totaal van circa 45.000 in azc's verblijvende mensen).

Vraag 9
Wat zijn de redenen of kunnen de redenen zijn dat de Minister voor Wonen en Rijksdienst de Kamer verkeerd heeft voorgelicht over de betrouwbaarheid van het energielabel?

Wij hebben in ons onderzoek daar geen reden voor kunnen vaststellen.

Vraag 10
Hoeveel procent van de energielabels lijkt u onterecht toegekend, gezien de vrijstelling van bewijslast en het feit dat in 14% van de aanvragen de bewijzen niet voldoen?

Dat is op basis van ons onderzoek niet vast te stellen. Het onderzoek dat de Minister voor WenR heeft laten doen geeft hier wel meer zicht op (op 17 maart 2016 aan de Tweede Kamer gestuurd[1]). Hieruit bleek dat 14% van de afgegeven energielabels onterecht is afgegeven. Dit onderzoek kent wel een paar methodologische beperkingen (deze lichten we toe in ons rapport). Daarnaast gaat dit onderzoek uit van de gekozen methodiek in het nieuwe systeem, dus op basis van maximaal 10 toetspunten. Het is dus mogelijk dat toegekende labels in dit onderzoek als «terecht» zijn aangemerkt omdat ze volgens het meetsysteem kloppen, terwijl de woning bij nadere inspectie op bijvoorbeeld 150 toetspunten een ander label zou krijgen.
Daarbij is ook goed om te beseffen dat elke vorm van labeling op basis van toetspunten een vereenvoudiging is van de werkelijkheid. Het gaat om het zoeken naar de gewenste balans tussen eenvoud en betrouwbaarheid, waar wij in ons rapport ook op wijzen.

Vraag 11
Het aantal energie besparende maatregelen neemt niet toe, maar mensen verbruiken wel minder energie. Heeft u hier een uitleg voor?

Wij hebben daar geen onderzoek naar gedaan.

Vraag 12
Welke te bewijzen maatregelen beveelt u aan om toe te voegen? Ofwel: welke vrijstellingen beveelt u aan te laten vervallen bij het energielabel?

Het type maatregel waarvoor vrijstelling gegeven wordt wisselt per type woning, bouwjaar en labelniveau, dus daar is geen generiek antwoord op te geven.

Vraag 13
Waarom zijn de toezeggingen die de Minister voor Wonen en Rijksdienst doet t.a.v. de kwaliteit van het energielabel te beperkt? Welke concrete stappen beveelt u de Minister aan te nemen?

We hebben de Minister aanbevolen om maatregelen te nemen om de betrouwbaarheid van het energielabel te verbeteren. Bijvoorbeeld door meer dan tien toetspunten te kiezen, door het aantal te bewijzen maatregelen te verhogen (minder vrijstellingen) en door toezicht te houden op de kwaliteit.
Ook hebben we de Minister de aanbeveling gedaan om over één of twee jaar een vervolgonderzoek uit te voeren om te kijken of huiseigenaren meer waarde gaan toekennen aan het energielabel en daarin ook te onderzoeken wat de redenen zijn waarom het energielabel wel of niet werkt.

---

[1] Kamerstuk 30 196, nr. 430

De Minister heeft aangegeven onze aanbevelingen om het aantal toetspunten te vergroten en het aantal vrijstellingen te verlagen niet te willen opvolgen. De Minister geeft aan dat deze maatregelen niet gewenst zijn omdat ze volgens hem hogere administratieve lasten en ontwikkelingskosten met zich meebrengen. Wij geven dan ook in ons nawoord aan dat deze afweging – het kiezen van de gewenste balans tussen betrouwbaarheid van het label en de administratieve lasten en ontwikkelingskosten – een zaak tussen de Minister en het parlement is.

Vraag 14
Op welke manieren en voor wie zijn de aanbevelingen, die u doet en die de Minister voor Wonen en Rijksdienst niet overneemt, ingrijpend?

Voor woningeigenaren zou het wél opvolgen van onze aanbevelingen op dit punt (zie antwoord op vraag 13) betekenen dat het laten vaststellen van het energielabel meer werk met zich meebrengt. Woningeigenaren zullen meer eigenschappen van de woning moeten bewijzen. Dit is veelal geen grote opgave. Een foto van een CV ketel maken en digitaal insturen kost weinig moeite. Voor sommige maatregelen is dat wat ingewikkelder (het aantonen van gevel en dakisolatie bijvoorbeeld). Wij hebben niet doorgerekend wat het kost aan extra tijd en moeite om op meer eigenschappen of maatregelen te toetsen en die te laten bewijzen.

Vraag 15
Welke administratieve lasten en ontwikkelingskosten zouden er naar uw inschatting gemaakt moeten worden, om meer ingrijpende maatregelen die het systeem van energielabel zouden verbeteren in te voeren?

Zie ons antwoord op vraag 14.